

Проект Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг

Департамент методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ

м. Київ, 06 липня 2021 року

! Ця презентація підготовлена виключно з метою ознайомлення із концепцією майбутнього регулювання. Жодне положення, зазначене у цій презентації, не слід розуміти як конкретну вимогу, що міститься у проекті регуляторного акта. Для отримання інформації щодо змісту конкретних положень проекту необхідно ознайомитись з проектом регуляторного акта на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України. Бачення майбутнього регулювання, що міститься у цій презентації, може бути змінено або вдосконалено за результатами подальшого опрацювання та обговорення з учасниками ринків фінансових послуг

Чинне регулювання

Закон про спліт наділив Національний банк наступними повноваженнями

Веде реєстри

здійснює реєстрацію та веде Державний реєстр фінансових установ, а у визначених ним випадках - інші реєстри осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, забезпечує ведення загальнодоступної інформаційної бази даних про фінансові установи та визначає перелік і вимоги до документів, що подаються для внесення інформації до зазначених реєстрів та бази даних

Видає ліцензії

видає небанківським фінансовим установам та особам, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, визначає порядок їх видачі, зупинення, поновлення та відкликання (анулювання)

Визначає умови провадження діяльності

визначає вимоги до осіб, які мають намір провадити/провадять діяльність з надання фінансових послуг, включаючи вимоги до їх структури власності, системи корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю, умови провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійні умови), та порядок контролю за їх додержанням

Встановлює обмеження на суміщення діяльності

встановлює обмеження на суміщення надання певних видів фінансових послуг

Визначає професійні вимоги

визначає професійні вимоги до керівників, головних бухгалтерів (осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку, в тому числі на підставі договорів) фінансових установ та може вимагати звільнення з посад осіб, що не відповідають встановленим вимогам для зайняття таких посад, або розірвання відповідних договорів

Встановлює порядок набуття істотної участі

встановлює порядок погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі

Тимчасові ліцензійні умови

30.03.2021

Національний банк затвердив Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов) (далі - Положення №27)

Прийняте Положення № 27 суттєво не змінювало підходи Постанови КМУ № 913

Положення № 27 несе тимчасовий характер, про що НБУ неодноразово зазначав

Національний банк презентує для громадського обговорення новий проєкт “постійного” Положення про ліцензування

Ключові нововведення проєкту Положення

Суттєве оновлення процедур ліцензування та реєстрації:

- Включення в реєстри
- Видачі ліцензії
- Погодження набуття істотної участі
- Повідомлення про призначення керівників

Оновлення вимог до ділової репутації керівників та власників надавачів фінансових послуг та процедури її оцінки

Оновлення вимог до оцінки фінансового стану надавачів фінансових послуг та їх власників та процедури його оцінки

Структура Положення

Умови провадження

Істотна участь та порядок її погодження

Оцінка ділової репутації

Оцінка фінансового стану

Порядок реєстрації та видачі ліцензії

Порядок призначення керівників

Порядок збільшення статутного капіталу

Реєстрація відокремлених підрозділів

Припинення діяльності

Умови провадження діяльності

	Страховик	ОКС	Кредитна спілка	Фінансова компанія	Лізингодавець
Умови та порядок надання фінансових послуг	+	+	+	+	+
Бізнес-план	+	+	+	-	-
Структура власності	+	-	-	+	+
Фінансовий стан	+	+	+	+	-
Ділова репутація/ Професійна придатність	+	+	+	+	+
Організаційна структура	+	+	+	-	-
Відсутність застосованих заходів впливу	+	+	+	+	+
Політика винагород	+	+	+	-	-
Політика управління конфліктом інтересів	+	+	+	+	+

Суміщення діяльності

Небанківська фінансова установа має право на свій розсуд самостійно чи спільно з іншими особами користуватися і **розпоряджається належним йому (їм) майном (активами)**, включаючи надання такого майна (активів) іншим суб'єктам для його (їх) використання у будь-який передбачений законодавством спосіб, та отримувати дохід від операцій з таким майном (активами), якщо такі операції не є здійсненням окремого виду господарської діяльності

Страховики мають право суміщати діяльність за видом страхування відповідальності перед третіми особами з **діяльністю з видачі фінансових гарантій** для забезпечення сплати суми митного боргу відповідно до Закону України "Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи"

Ломбарди мають право суміщати діяльність із надання кредитів зі **здійсненням торгівлі валютними цінностями**

Вимоги до ділової репутації

Коли здійснюється оцінка ділової репутації

1. Подання заявником пакета документів для отримання ліцензії
2. Погодження набуття або збільшення істотної участі в надавачі фінансових послуг
3. Погодження на посади керівників надавача фінансових послуг
4. Контролю відповідності вимогам законодавства України

Щодо кого здійснюється оцінка (в залежності від процедури)

1. Заявника на ліцензію
2. Учасника, власника істотної участі
3. Керівника, головного бухгалтера заявника/надавача фінансових послуг
4. Ключової особи (внутрішній аудитор, головний комплаєнс-менеджер, головний ризик-менеджер)

Вимоги до ділової репутації

Категорії ознак небездоганної ділової репутації

Пов'язані з професійною діяльністю

- звільнення особи протягом останніх п'яти років за систематичне або одноразове грубе порушення особою своїх посадових обов'язків
- обіймання особою посади сукупно понад шість місяців без погодження Національного банку, якщо таке погодження було обов'язковим

Пов'язані з дотриманням закону та публічного порядку

- застосування санкцій до особи
- включення особи до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності
- позбавлення особи права обіймати певні посади згідно з рішенням суду

Пов'язані з обійманням посад або володінням істотною участю в фінансових установах

- Володіння істотною участю/перебування в у складі органу управління в фінансовій установі, яку було визнано банкрутом, в якій призначено тимчасову адміністрацію, в якій відкликано всі ліцензії

Пов'язані з виконанням фінансових зобов'язань

- неналежне виконання особою обов'язків зі сплати податків
- порушення особою зобов'язання фінансового характеру, яке перевищує 100 розмірів мінімальної МЗП
- визнання особи банкрутом

Пов'язані з правопорушеннями

- набрання законної сили рішення суду щодо особи за порушення вимог антикорупційного законодавства, законодавства з питань фінансового моніторингу, законодавства про фінансові послуги

Відбілювання ділової репутації

Фізична або юридична особа, щодо якої є ознака небездоганної ділової репутації, визначена в пунктах 232-235 глави 27 або в пунктах 237-240 глави 28 розділу IV Положення, має право подати до Національного банку клопотання про незастосування до неї виявленої ознаки

Процедура

У особи наявні ознаки небездоганної ділової репутації пов'язані з:

- виконанням фінансових зобов'язань
- професійною діяльністю
- обійманням посад або володінням істотною участю в фінансових установах
- правопорушеннями

Особа подає клопотання, яке містить пояснення щодо причин виникнення відповідної ознаки та обґрунтування щодо її незастосування, а також підтвердні документи

Національний банк приймає рішення про:

- визнання ділової репутації особи небездоганною;
- незастосування до особи ознаки небездоганної ділової репутації

Під час прийняття рішення НБУ враховує

1

Можливості особи вплинути на обставини, що призвели до наявності ознаки небездоганної ділової репутації

2

Інформацію державних органів (НБУ, ФГВФО тощо) щодо наявності в діях особи порушень законодавства, що призвели до віднесення надавача фінансових послуг до категорії неплатоспроможних або відкликання ліцензії на здійснення банківської/кредитної діяльності

3

Інформацію, що може свідчити про відсутність причинно-наслідкового зв'язку між діями/бездіяльністю особи та неплатоспроможністю/ліквідацією надавача фінансових послуг/іноземного надавача фінансових послуг

Вимоги до фінансового стану

Коли здійснюється оцінка фінансового стану

1. Подання заявником пакета документів для отримання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг
2. Погодження набуття або збільшення істотної участі в надавачі фінансових послуг
3. Збільшення надавачем фінансових послуг (крім страховика) розміру статутного капіталу
4. Погодження збільшення розміру статутного капіталу страховика

Особи, фінансовий/майновий стан яких оцінюється Національним банком, а також критерії такої оцінки визначаються окремо для кожного випадку

Загальні вимоги до фінансового стану

Вимоги до фінансового стану

- 1) перевищення власного капіталу над мінімальним статутним капіталом (крім кредитних спілок та страховиків);
- 2) підтвердження джерел походження коштів для формування статутного капіталу (крім кредитних спілок);
- 3) наявності фінансових ресурсів для реалізації бізнес-плану (для страховиків та кредитних спілок);
- 4) дотримання обов'язкових критеріїв, нормативів та інших вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами, визначених актами з питань регулювання ринків фінансових послуг;
- 5) дотримання умов забезпечення платоспроможності (для страховиків).

Вимоги до розміру капіталу

- 1) **3 млн грн** у випадку, якщо заявник має намір провадити один вид діяльності з надання фінансових послуг
- 2) **5 млн грн** у випадку, якщо заявник має намір діяльність з надання двох та більше видів діяльності з надання фінансових послуг
- 3) **10 млн грн** у випадку, якщо заявник має намір надавати послуги з надання гарантії
- 4) у розмірі, визначеному Законом України “Про страхування” (для страховиків)
- 5) **500 тис. грн** у випадку, якщо заявник в рамках діяльності ломбарду, має намір здійснювати виключно діяльність з надання кредитів під заставу майна (**1 млн грн** якщо у ломбарду наявні структурні підрозділи)
- 6) **5 млн грн** у випадку, якщо ломбард має намір суміщати діяльність з надання кредитів зі здійсненням торгівлі валютними цінностями

Ключові показники під час оцінки фінансового стану

Показники

Юридичні особи

- Підтвердження розміру власних коштів
- Підтвердження джерел походження коштів
- Розкриття траси платежу
- Підтвердження наявності фінансових ресурсів
- Підтвердження фінансової стійкості

Фізичні особи

- Підтвердження розміру власних коштів
- Підтвердження джерел походження коштів
- Підтвердження своєї платоспроможності

Які документи подаються для підтвердження

1. Інформація аудитора, складена відповідно до встановлених вимог
2. Фінансова звітність

1. Інформація про майновий стан фізичної особи згідно з додатком

2. Інформація аудитора, складена відповідно до встановлених вимог

3. Письмове заповнення, що фізична особа не має підстав для погіршення майнового стану

Особливості процедури оцінки фінансового стану

Національний банк не здійснює оцінку фінансового стану

- 1) міжнародної фінансової установи;
- 2) держави;
- 3) територіальної громади;
- 4) юридичної особи публічного права;
- 5) особи, якій акції / частка в статутному капіталі юридичної особи в ланцюгу володіння корпоративними правами в надавачі фінансових послуг передані в управління;
- 6) особи, якій передано право голосу акцій на загальних зборах учасників надавача фінансових послуг за довіреністю/довіреностями від учасника/учасників надавача фінансових послуг;
- 7) публічної компанії у випадку процедури ліцензування та/або погодження набуття або збільшення істотної участі в надавачі фінансових послуг (крім страховика).

Національний банк має право визнати фінансовий стан особи задовільним у разі його часткової невідповідності встановленим вимогам у разі

- 1) виявлена невідповідність не несе загрози визнання неплатоспроможним та/або банкрутом для надавача фінансових послуг і не має суттєвого впливу на загальний висновок щодо задовільного фінансового/майнового стану особи;
- 2) особою, фінансовий/майновий стан якої оцінюється, подано Національному банку письмове зобов'язання усунути виявлену невідповідність у погоджений із Національним банком строк (якщо таку невідповідність можна усунути).

Особливості процедури видачі ліцензії та реєстрації

За результатами розгляду пакетів документів Національний банк приймає рішення

- 1) **видачу ліцензії або про відмову у її видачі** протягом 30 робочих днів з дня отримання повного пакета документів, визначених пунктом 406 глави 50 розділу VII цього Положення;
- 2) **одночасне включення до Реєстру та видачу ліцензії або про відмову у включенні до Реєстру та видачі ліцензії** протягом 30 робочих днів з дня отримання повного пакета документів, визначених пунктом 406 глави 50 розділу VII цього Положення та заяви про включення до Реєстру.

Особливості процедури

Бізнес-план подається тільки страховиками, кредитними спілками та ОКС

Відмова від правил надання фінансових послуг (крім страховиків)

Лізингодавці не подають фінансову звітність та висновок аудитора

Можливість неподання документів, які раніше подавались НБУ

Набуття істотної участі: загальні положення

Оновлює перелік документів для погодження набуття істотної участі

Встановлює особливості документів, що подаються для погодження набуття або збільшення істотної участі у надавачі фінансових послуг **деякими категоріями осіб (іноземних банків, МФУ, органів державної влади)**

Особливості погодження набуття або збільшення істотної участі у надавачі фінансових послуг **інститутами спільного інвестування**

Встановлює особливості погодження набуття або збільшення істотної участі у надавачі фінансових послуг **в разі надання повноважень за довіреністю та укладення правочину про управління**

Особливості набуття істотної участі

Національний банк має право на підставі клопотання та підтвердних документів заявника встановлювати винятки щодо необхідності подання окремих документів і/або щодо форми окремих документів, які для погодження набуття або збільшення істотної участі в надавачі фінансових послуг подають:

1. Публічна компанія

2. Держава (в особі відповідного органу державної влади)

3. Територіальна громада (в особі відповідного органу місцевого самоврядування)

4. Міжнародна фінансова установа

5. Іноземна компанія та/або інша форма ведення господарської діяльності без створення юридичної особи, щодо якої законодавством відповідної іноземної країни встановлені невластиві для законодавства України вимоги до організаційно-правової форми та/або порядку організації / здійснення діяльності

6. Компанія з управління активами

1-5

7. Особа, яка **контролює** зазначену в підпунктах 1-5 та/або набуває або збільшує істотну участь у надавачі фінансових послуг через неї;

1-5

8. Особа, яку **контролює** зазначена в підпунктах 1-5 пункту 433 глави 53 розділу VIII цього Положення особа та/або через яку вона набуває або збільшує істотну участь у надавачі фінансових послуг.

Набуття істотної участі: пряма та опосередкована істотна участь

Пряма істотна участь

Пряме володіння істотною участю в надавачі фінансових послуг настає, якщо особа володіє 10 і більше відсотками акцій/часток у статутному капіталі надавача фінансових послуг.

Коли настає опосередкована істотна участь

1

Особа володіє участю в надавачі фінансових послуг **через юридичних осіб** і розмір участі такої особи в надавачі фінансових послуг, розрахований згідно з НПА НБУ, яким встановлюються вимоги до структури власності, становить 10 і більше відсотків

2

Особа прямо або через юридичних **осіб здійснює контроль одного або кількох учасників надавача фінансових послуг**, яким належить 10 і більше відсотків акцій/часток у статутному капіталі надавача фінансових послуг

3

Особа має незалежну від формального володіння **можливість значного/вирішального впливу** на управління чи діяльність надавача фінансових послуг

Опосередкована істотна участь (продовження)

Опосередкована істотна участь настає:

4

Особа отримала в управління 10 і більше відсотків акцій/часток у статутному капіталі надавача фінансових послуг/будь-якої юридичної особи в ланцюгу володіння надавачем фінансових послуг, що призвело до набуття нею значного або вирішального впливу на управління чи діяльність надавача фінансових послуг

5

Особа має право голосу за акціями/частками, що становлять 10 і більше відсотків статутного капіталу надавача фінансових послуг, **згідно з довіреністю, яка передбачає:**

- право участі та голосування на всіх загальних зборах учасників надавача фінансових послуг, що можуть бути скликані та проведені протягом періоду від одного року з дати видачі,
- право участі та голосування на загальних зборах учасників надавача фінансових послуг протягом не менше одного року поспіль або сукупно;
- надання особі як повіреному права голосу з усіх питань, що можуть бути внесені на розгляд загальних зборів учасників надавача фінансових послуг, та відсутність інструкцій з голосування щодо них

Ознаки спільного володіння істотною участю

Ознаками спільного володіння істотною участю в надавачі фінансових послуг є:

Участь у надавачі фінансових послуг в розмірі 10 і більше відсотків його статутного капіталу групи осіб, які є:

- асоційованими особами;
- іншими особами, які спільно набули істотної участі в надавачі фінансових послуг та/або заявили про спільність такого набуття публічно та/або зафіксували спільність такого набуття документально.

Клопотання про незастосування ознак спільного володіння істотною участю

Особи, щодо яких настає спільне володіння істотною участю, мають право звернутися до Національного банку з клопотанням про незастосування до них ознак(и) спільного володіння істотною участю.

Клопотання має містити обґрунтування щодо незастосування відповідної ознаки. До клопотання додаються копії документів, які підтверджують викладені особою аргументи.

Призначення на посаду керівника

Момент вступу на посаду

- Керівник, головний бухгалтер, ключова особа надавача фінансових послуг вступають на посаду з моменту їх призначення (обрання) крім випадків зазначених нижче;
- Голова правління (одноосібний виконавчий орган), голова та члени наглядової ради, головний бухгалтер об'єднаної кредитної спілки та страховика вступають на посаду після їх погодження Національним банком.

Право на проведення тестування

Національний банк має право прийняти рішення про проведення тестування та/або співбесіди з керівником, головним бухгалтером об'єднаної кредитної спілки/страховика для визначення його відповідності вимогам щодо ділової репутації та професійної придатності (рішення про проведення тестування та/або співбесіди приймає уповноважена особа Національного банку).

Співбесіда з Кваліфікаційною комісією

Кваліфікаційна комісія проводить співбесіду з керівником, головним бухгалтером об'єднаної кредитної спілки та страховика (кандидатом на відповідну посаду) у разі:

- 1) розгляду клопотання про незастосування до нього ознаки небездоганної ділової репутації, визначеного Положенням;
- 2) якщо керівник, головний бухгалтер об'єднаної кредитної спілки/страховика (кандидат на посаду) протягом останніх п'яти років не погоджувався Національним банком.

Збільшення статутного капіталу надавача фінансових послуг

Передбачені нові процедури

Для страховиків

Погодження збільшення статутного капіталу страховика за рахунок додаткових внесків

Погодження збільшення статутного капіталу страховика за рахунок прибутку

Попередня згода на збільшення статутного капіталу страховика за рахунок додаткових внесків

Для надавачів фінансових послуг (крім страховиків)

- Надавач фінансових послуг у разі збільшення свого статутного капіталу зобов'язаний самостійно забезпечити перевірку дотримання вимог Положення.
- Надавач фінансових послуг подає Національному банку повідомлення про збільшення розміру статутного капіталу до 01 лютого станом на 01 січня поточного року

Перехідні положення: загальні вимоги

Надавачі фінансових послуг зобов'язані протягом шести місяців із дати набрання чинності постановою забезпечити:

- 1 розроблення та затвердження політики щодо запобігання, виявлення та управління конфліктами інтересів та подати письмове запевнення про запровадження відповідної політики;
- 2 приведення діяльності відокремлених підрозділів у відповідність до вимог Положення та подати письмове запевнення в довільній формі про відповідність їх діяльності вимогам Положення;
- 3 відповідність вимогам Положення повірених осіб (які є власниками істотної участі) та подати Національному банку письмове запевнення в довільній формі про таку відповідність, а також документи, які підтверджують таку відповідність;
- 4 відповідність вимогам Положення управителів (які є власниками істотної участі) та подати Національному банку письмове запевнення у довільній формі про таку відповідність, а також документи, які підтверджують таку відповідність;
- 5 відповідність керівників, головних бухгалтерів, ключових осіб надавача фінансових послуг, що станом на дату набрання чинності цією постановою займають відповідні посади у надавачі фінансових послуг, вимогам щодо ділової репутації, професійної придатності, суміщення посад у надавачі фінансових послуг та подати анкети цих осіб, підписані такими особами та надавачем фінансових послуг, за формою, затвердженою розпорядчим актом Національного банку та розміщеною на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку;
- 6 відповідність власників істотної участі в надавачі фінансових послуг вимогам щодо ділової репутації та подати анкети цих осіб, підписані такими особами, за формою, затвердженою розпорядчим актом Національного банку та розміщеною на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Перехідні положення: спеціальні вимоги

Особам, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, протягом двох місяців із дати набрання чинності постановою подати

- Реєстраційну картку юридичної особи;
- Реєстраційну картку відокремленого підрозділу юридичної особи.

Об'єднаним кредитним спілком, кредитним спілком та страховикам протягом шести місяців із дати набрання чинності постановою

- Затвердити політики винагород та положення про органи управління та контролю із урахуванням вимог Положення та подати заповнення;
- Привести свою організаційну структуру у відповідність до вимог Положення та подати підтвердні документи.

Надавачам фінансових послуг, які мають чинну ліцензію на надання гарантій, протягом шести місяців із дати набрання чинності постановою

Забезпечити перевищення власного капіталу над мінімальним статутним капіталом (10 млн грн).

Зауваження та пропозиції

Публічне обговорення триває до **30 липня 2021 року**

Пропозиції та зауваження необхідно направляти на адресу електронної пошти: **NBFI.regulations@bank.gov.ua**

За результатами опрацювання пропозицій та зауважень перед затвердженням фінальної версії Положення Національний банк передбачає провести **другу зустріч з учасниками ринку**

Національний банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)